

Література:

1. Біржовий список цінних паперів : офіційний сайт фондової біржі ПФТС URL: <https://pfts.ua/stock-exchange-pfts/list-pfts> (дата звернення: 07.11.2023).
2. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку : офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> (дата звернення: 07.11.2023).

Abstract: the trends in the development of the stock market in Ukraine have been identified, the list of its key players has been specified, and the key quantitative and qualitative indicators for evaluating the equity market have been distinguished.

Key words: Shares, issuers, innovative principles, investors, securities trading.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК ОДИН З НАЙВАЖЛИВІШИХ ПРІОРИТЕТІВ ЛЮДСТВА

КОВТУНЕНКО Юрій,

д-р екон. наук, професор, т.в.о. зав.каф. міжнародного менеджменту та інновацій,

РЕЗНІЧЕНКО Надія,

АЛЄКСЄЄНКО Катеріна,

добувачі першого рівня освіти,

Національний університет «Одеська політехніка»,

м. Одеса, Україна

Анотація: Екологічна освіта визнається як один з найважливіших пріоритетів людства у контексті сучасних глобальних викликів. Зміни в кліматі, вичерпання природних ресурсів та загрози біорізноманіттю надають цій проблематиці актуальність та терміновість. Активна роль громадськості у збереженні навколишнього середовища визначає необхідність формування екологічної освіти як стратегічної складової глобального розвитку. Екологічна освіта орієнтується на впровадження принципів сталого розвитку та відповідальності перед природою. Вона спрямована на формування у громадян ціннісних уявлень про важливість екосистем, розуміння взаємозв'язків між людиною та природою, а також розвиток навичок сталого споживання. Основні аспекти екологічної освіти включають технологічну грамотність для розвитку екологічно чистих технологій, громадянську активність в участі у природоохоронних ініціативах, а також культурний аспект формування поваги до природи.

Ключові слова: сталий розвиток, технологічна грамотність, громадянська активність та екологічна культура.

Важливість екологічної освіти в сучасному світі вже ні в кого не викликає сумнівів і в багатьох країнах є пріоритетним напрямом навчання та виховання. Адже діяльність з формування екологічної культури населення та дбайливого ставлення до навколишнього природного середовища – це запорука безпечного майбутнього для всього людства [1].

В даному контексті, дослідження та поглиблене вивчення принципів сталого розвитку та екологічної відповідальності стають невід'ємною частиною екологічної освіти. Вона не лише передбачає передачу знань про функціонування природних екосистем та вплив людської діяльності на них, але й виховує громадян, які свідомо взаємодіють з навколишнім середовищем та приймають етичні рішення щодо власного споживання та впливу на природу.

Пріоритети екологічної освіти включають в себе комплексні заходи та підходи, спрямовані на формування екологічно свідомого суспільства, здатного до взаємодії з навколишнім середовищем та прийняття рішень на користь сталого розвитку та збереження природних ресурсів. Основні напрямки пріоритетів екологічної освіти включають в собі освіту про сталий розвиток, технологічну грамотність, громадянську активність та екологічну культуру.

Загальноприйнятою у світі є концепція сталого розвитку, досягти якого є пріоритетом для будь-якої країни. Сталий розвиток – це система взаємоузгоджених управлінських, економічних, соціальних, природоохоронних заходів, спрямованих на формування системи суспільних відносин на засадах довіри, партнерства, солідарності, консенсусу, етичних цінностей, безпечного навколишнього середовища, національних джерел духовності. В основі сталого розвитку лежать невід'ємні права людини на життя та повноцінний розвиток [2]. Виокремлюють три складові сталого розвитку економіки: економічна, екологічна та соціальна. Економічна складова визначає раціональність використання обмежених ресурсів та рівень розвитку ресурсозберігаючих технологій для створення потоку сукупного доходу, який би забезпечував, принаймні, збереження сукупного капіталу (фізичного, природного, або людського), з використанням якого, цей сукупний дохід створюється. З точки зору екологічної складової, головним завданням сталого розвитку є забезпечення цілісності екосистем, підтримка їх життєздатності. Соціальна складова перш за все орієнтована на людський розвиток, на збереження стабільності громадських та культурних систем, на зменшення кількості конфліктів у суспільстві. Людина стає не об'єктом, а суб'єктом розвитку,

внаслідок того, що приймає активну участь у процесах формування життєдіяльності, прийнятті та реалізації рішень, контролі над їх виконанням [3].

Цей напрям екологічної освіти охоплює різні аспекти, зокрема:

1. Екосистемна освіта. До неї відноситься розуміння принципів функціонування природних екосистем, вивчення ролі різноманіття видів та екосистем у збереженні екологічної різноманітності.

2. Глобальне мислення. Воно включає в себе розуміння принципів функціонування природних екосистем, вивчення ролі різноманіття видів та екосистем у збереженні екологічної різноманітності.

3. Етика сталого розвитку. А саме: виховання етичного ставлення до природи та інших громадян та розвиток відповідальності за власні дії та їх вплив на оточуюче середовище.

4. Сталість у сфері економіки та суспільства. До неї відноситься ознайомлення з концепціями сталого розвитку та зеленої економіки та розуміння взаємозв'язку економічних рішень із станом природи та суспільства.

5. Практичні навички. А саме: навчання конкретним навичкам щодо збереження енергії, води, відходів та інших ресурсів, сприяння участі в сталісних ініціативах та проектах.

Загальний метафоричний підхід полягає в тому, щоб випускати громадян, які розуміють важливість бережливого ставлення до навколишнього середовища, відчувають свою відповідальність за збереження природи та активно сприяють сталому розвитку суспільства.

Технологічна грамотність в контексті екологічної освіти передбачає не лише вміння користуватися сучасними технологіями, але й усвідомлене їх вплив на навколишнє середовище та вміння використовувати їх для збереження ресурсів та зменшення негативного впливу на природу.

Один із важливих аспектів екологічної технологічної грамотності - це використання відновлювальних джерел енергії. Розуміння принципів та використання сонячних, вітрових, гідроенергетичних та інших екологічно

чистих джерел енергії стає ключовим елементом збалансованого використання технологій.

Такий підхід сприяє не лише забезпеченню ефективного використання ресурсів, але й зменшенню негативного впливу на довкілля. Інноваційні рішення в області екологічних технологій дозволяють зменшити використання традиційних джерел енергії, що сприяє збереженню природних ресурсів та зниженню викидів забруднюючих речовин. Таким чином, ефективне поєднання технологічної грамотності та екологічних технологій є важливим кроком у напрямку сталого розвитку та збереження природи для майбутніх поколінь.

Підвищення ефективності використання енергії в господарстві та промисловості, використання екологічно дружніх технологій, застосування смарт-технологій для сталого розвитку з метою оптимізації ресурсів, розробка та використання інноваційних технологій для мінімізації викидів і відходів у виробництві, розвиток цифрової грамотності в контексті екології, використання аналізу даних для вирішення екологічних проблем, застосування цифрових інструментів у екодизайні для створення екологічно безпечних продуктів, а також свідоме використання інтернет-ресурсів для поширення інформації про екологічні питання та забезпечення кібербезпеки, що включає захист особистих даних та уникнення електронного сміття.

Такий підхід сприяє розвитку не лише технічних навичок, а й важливих аспектів екологічної свідомості та відповідальності в інформаційному суспільстві.

Громадянська активність в рамках екологічної освіти передбачає участь індивіда у громадському житті та прийняття активної ролі у вирішенні екологічних питань. Детальніше, це може включати:

Формування свідомого громадянства включає кілька ключових аспектів. По-перше, це розвиток громадянської свідомості серед учнів, наголошуючи на їхній громадянській приналежності та важливості активної участі в суспільних процесах. Другий аспект – це правозахист, що передбачає оволодіння принципами правової системи та захист прав природи. Третій аспект включає

участь у природоохоронних ініціативах, охоплюючи активну участь у діяльності екологічних організацій та участь у заходах, спрямованих на збереження природи, лісів та водних ресурсів. Не менш важливим є розповсюдження інформації, де соціальні мережі та медіа використовуються для поширення екологічної інформації та формування свідомості серед спільноти.

Активна участь у громадському просторі є ще одним аспектом, включаючи участь у дебатах, громадських слуханнях та форумах для висловлення власної думки та взаємодії з іншими громадянами. Завершуючи цей комплексний підхід, екологічна освіта для громади враховує тренінги, майстер-класи та реалізацію інноваційних проєктів з метою поліпшення стану довкілля на рівні конкретного місцевого середовища.

Ці елементи сприяють виробленню активного громадянського ставлення до екологічних питань, розвивають навички співпраці та підтримують громадські ініціативи для сталого вдосконалення навколишнього середовища.

Екологічна культура в рамках екологічної освіти визначається як система цінностей, переконань і норм, що визначають спосіб ставлення людини до природи та навколишнього середовища. Детальніше цей аспект включає наступні елементи:

Повага до природи відображається через кілька важливих аспектів. По-перше, це виховання естетичного сприйняття природи, що сприяє розвитку учнівського почуття краси в навколишньому середовищі та усвідомленню цінності та важливості природи для їхнього фізичного та емоційного благополуччя. Другий аспект полягає в взаємодії з природою, де навчання розумінню та повазі до циклічних процесів природи стає визначальним для розуміння життя.

Етичні аспекти включають екологічну відповідальність, яка передбачає свідоме ставлення до своїх дій та їхнього впливу на природне середовище. Також важливо засвоїти етичні принципи співіснування з природою та іншими формами життя.

Участь в екологічних ініціативах включає активну роль в громаді через залучення до участі в екологічних проектах, ініціативах та громадських організаціях. Екологічний активізм надає можливість розвивати навички самостійної діяльності для вирішення конкретних екологічних проблем.

Щодо сталого споживання, важливо навчати усвідомленому виробництву та споживанню, щоб ефективно використовувати ресурси, мінімізувати відходи та обирати сталий спосіб життя. Підтримка екологічно чистих та сталоорієнтованих продуктів та послуг відображає зобов'язання до екологічного виробництва.

Щодо екологічної освіти для самовизначення, вона включає формування екологічної самосвідомості, сприяючи визначенню особистого ставлення до екології та ролі у збереженні природи. Самоосвіта в галузі сталого розвитку визначається здобуттям знань та розвитком навичок для самостійного внесення в стає майбутнє.

Міждисциплінарний підхід дозволяє отримати комплексне розуміння екологічних проблем та сприяє створенню більш ефективних стратегій їх вирішення через поєднання різних аспектів знань та підходів.

Екологічна освіта визначається як один з найважливіших пріоритетів людства, оскільки вона спрямована на формування свідомого, відповідального та екологічно грамотного суспільства. У світі, де глобальні екологічні проблеми набувають все більшого значення, екологічна освіта стає ключовим інструментом для вирішення цих викликів.

Важливість екологічної освіти полягає у її здатності формувати в людях не лише знання про природу, а й глибоке розуміння взаємодії людини з навколишнім середовищем. Це відкриває шлях для розвитку сталого способу життя, де кожен індивід відчуває свою відповідальність за стан природи та приймає активну участь у збереженні екосистем.

Екологічна освіта сприяє розвитку технологічної грамотності, громадянської активності, екологічної культури та міждисциплінарного підходу. Ці аспекти формують повноцінного громадянина, здатного не лише

розуміти складність екологічних викликів, але й бути активним учасником їх вирішення.

Завдяки екологічній освіті, суспільство має можливість стати агентом позитивних змін, направлених на збереження природи та сталого розвитку. Такий підхід відкриває перспективи для створення збалансованого, екологічно свідомого світу, де людство існує в гармонії з природою для досягнення спільного благополуччя.

Література:

1. Одеська національна наукова бібліотека. URL : <https://odnb.odessa.ua> (дата звернення 28.10.2023).
2. Варламова І. С. Екологічна безпека та сталий розвиток взаємозв'язок та взаємовплив. Ефективна економіка. 2017. №7. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?n=7&y=2017>. (дата звернення 29.10.2023).
3. Мельник Л.Г. Поняття про сталий розвиток. Основи стійкого розвитку. Суми: Університетська книга. 2007. С. 411-442.

Анотація: Environmental education is recognized as one of the most important priorities of humanity in the context of modern global challenges. Changes in the climate, depletion of natural resources and threats to biodiversity give this problem relevance and urgency. The active role of the public in preserving the environment determines the need for the formation of environmental education as a strategic component of global development. Environmental education focuses on the implementation of the principles of sustainable development and responsibility towards nature. It is aimed at forming citizens' valuable ideas about the importance of ecosystems, understanding the relationship between man and nature, as well as the development of sustainable consumption skills. The main aspects of environmental education include technological literacy for the development of environmentally friendly technologies, civic activity in participation in environmental initiatives, and as well as the cultural aspect of forming respect for nature.

Ключові слова: : sustainable development, technological literacy, civic activity and environmental culture.

УДК 323+329 (477)

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

КОНОПЛЯНИК Дмитро,